

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA EGZAMINACYJNEGO II

Zasady oceniania:

- Za rozwiązanie zadań z arkusza II można uzyskać maksymalnie 50 punktów.
- Model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorcem sformułowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych).
- Za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty.
- Za zadania otwarte, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną.
- Za zadania otwarte, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi (zgodnie z wyszczególnieniem w kluczu) przedstawił zdający.
- Jeżeli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika to z polecenia w zadaniu, ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), ile jest w poleceniu.
- Jeżeli podane w odpowiedzi informacje świadczą o zupełnym braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź		Maksymalna punktacja za zadanie	Uwagi																						
28.	<p>Przykład tabeli:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 20%;">Podział polisacharydów</th> <th style="width: 30%;">Przykłady polisacharydów</th> <th style="width: 50%;">Występowanie polisacharydów w organizmach żywych</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="3" style="text-align: center;">Strukturalne</td> <td style="text-align: center;">celuloza</td> <td>ściany komórkowe komórek roślinnych / niektórych grzybów i protistów .</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">chityna</td> <td>występuje w ścianach komórkowych komórek (większości) grzybów / buduje szkielety zewnętrzne stawonogów.</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">skrobia glikogen</td> <td>występuje w komórkach (strukturach) roślin / bulwa ziemniaka. występuje w komórkach grzybów / narządach zwierząt / wątroba.</td> </tr> <tr> <td colspan="3">Zapasowe</td> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">3</td> </tr> <tr> <td colspan="3" data-bbox="762 725 1305 2078"> <p>Za prawidłowe sklasyfikowanie w tabeli na polisacharydy strukturalne (celuloza, chityna) i zapasowe (skrobia, glikogen) - 1 pkt Za prawidłowe podanie w tabeli dwóch miejsc występowania - 1 pkt Za prawidłowe podanie w tabeli czterech miejsc występowania - 2 pkt</p> </td> <td></td> <td data-bbox="762 519 1305 2078">Tabela może mieć inny układ kolumn (np. zaczynać się od rodzajów polisacharydów)</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1305 2078 1412 2190">29.</td> <td colspan="2" data-bbox="1305 725 1412 2078">A. – 1 pkt</td> <td data-bbox="1305 519 1412 725" style="text-align: center;">1</td> <td data-bbox="1305 49 1412 519"></td> </tr> </tbody> </table>		Podział polisacharydów	Przykłady polisacharydów	Występowanie polisacharydów w organizmach żywych	Strukturalne	celuloza	ściany komórkowe komórek roślinnych / niektórych grzybów i protistów .	chityna	występuje w ścianach komórkowych komórek (większości) grzybów / buduje szkielety zewnętrzne stawonogów.	skrobia glikogen	występuje w komórkach (strukturach) roślin / bulwa ziemniaka. występuje w komórkach grzybów / narządach zwierząt / wątroba.	Zapasowe			3	<p>Za prawidłowe sklasyfikowanie w tabeli na polisacharydy strukturalne (celuloza, chityna) i zapasowe (skrobia, glikogen) - 1 pkt Za prawidłowe podanie w tabeli dwóch miejsc występowania - 1 pkt Za prawidłowe podanie w tabeli czterech miejsc występowania - 2 pkt</p>				Tabela może mieć inny układ kolumn (np. zaczynać się od rodzajów polisacharydów)	29.	A. – 1 pkt		1	
Podział polisacharydów	Przykłady polisacharydów	Występowanie polisacharydów w organizmach żywych																								
Strukturalne	celuloza	ściany komórkowe komórek roślinnych / niektórych grzybów i protistów .																								
	chityna	występuje w ścianach komórkowych komórek (większości) grzybów / buduje szkielety zewnętrzne stawonogów.																								
	skrobia glikogen	występuje w komórkach (strukturach) roślin / bulwa ziemniaka. występuje w komórkach grzybów / narządach zwierząt / wątroba.																								
Zapasowe			3																							
<p>Za prawidłowe sklasyfikowanie w tabeli na polisacharydy strukturalne (celuloza, chityna) i zapasowe (skrobia, glikogen) - 1 pkt Za prawidłowe podanie w tabeli dwóch miejsc występowania - 1 pkt Za prawidłowe podanie w tabeli czterech miejsc występowania - 2 pkt</p>				Tabela może mieć inny układ kolumn (np. zaczynać się od rodzajów polisacharydów)																						
29.	A. – 1 pkt		1																							

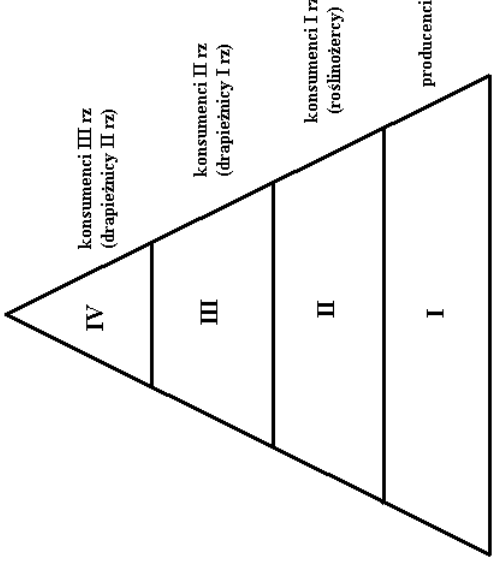
30.	Za każdą dobrze oznaczoną fazę - po 1 pkt G2 – 1n, 2c, - 1 pkt M – 1n, 1c. – 1 pkt	2	
31.	Za podanie nazwy - fosforylacja substratowa – 1 pkt	1	
32.	a) Za ustalenie miejsc zachodzenia wymienionych procesów – 1 pkt - Chloroplast – procesy anaboliczne, mitochondrium – procesy kataboliczne. b) Za poprawne wyjaśnienie – 1 pkt Przykład wyjaśnienia: - Chloroplasty i mitochondria zaopatrują komórki w metabolity i/lub ATP. - Produkty jednego z organelli są substratami drugiego / samowystarczalność energetyczna komórki.	2	
33.	Za poprawnie wyjaśnioną zależność – 1 pkt Przykład wyjaśnienia: - Im lepiej jest rozwinięta siateczka śródplazmatyczna szorstka, tym więcej jest produkowanego białka. - Obfitość siateczki śródplazmatycznej szorstkiej wzmacnia syntezę białek (enzymów).	1	
34.	Za każdą z dwóch prawidłowo wymienionych funkcję – po 1 pkt Przykłady funkcji wakuoli: - Utrzymują komórki w stanie uwodnienia (odpowiadają za turgor komórki). - Magazynują zbędne produkty przemiany materii (glikozydy, alkaloidy, garbniki, kwasy organiczne). - Magazynują materiały zapasowe (białka w postaci ziaren aleuronowych, cukry, tłuszcze). - Znajdują się w nich barwniki - antocyjany i flawony – nadające barwę kwiatom, owocom, liściom. - Znajdują się w nich enzymy hydrolityczne upodabniające wakuole do lizosomów. - Wakuole zawierają enzymy hydrolityczne (trawiące), dzięki czemu uczestniczą w rozkładzie białek i kwasów nukleinowych.	2	Nie uznajemy magazynowania skrobi w wakuolach, wydzielania wody.
35.	Za każdą z dwóch poprawnie podanych zależności - po 1 pkt Przykład zależności: - Chloroplasty w komórkach skórki rośliny wodnej ułatwiają fotosyntezę w środowisku wodnym (światło o małym natężeniu, rozproszone). - Brak aparatów szparkowych - środowisko wodne zapewnia roślinie stałą wilgotność (roślina nie musi oszczędzać wody). - Cienka kutykula w obu warstwach skórki – ułatwia gospodarkę wodą i solami mineralnymi.	2	

36.	<p>Za każdą z dwóch poprawnie sformułowanych zalet – po 1 pkt</p> <p>Przykładowe zalety strtegii:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wirusy działające wolno mają większe szanse na zaatakowanie nowego (i kolejnych) gospodarza i wykorzystanie go. - Stykając się z organizmami różnych gospodarzy wirusy mają większe szanse zdobycie przystosowań na drodze mutacji (doboru naturalnego, selekcji). - Włączanie materiału genetycznego wirusa do materiału genetycznego gospodarza pozwala na jego powielanie i stanowi ochronę przed zniszczeniem. - Powolne działanie wirusa wydłuża czas choroby, dając szansę na wynalezienie leków, które je zwalczą. - Powolne działanie wirusa wydłuża życie chorego człowieka, a jest ono przecież nadrzędną wartością. - Na początku człowiek nie ma żadnych objawów i nie cierpi. 	2	
37.	<p>Za poprawnie podany wpływ bakterii – 1 pkt</p> <p>Przykład odpowiedzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proces ten powoduje zakwaszenie gleby. - Powstają jony SO_4^{2-} <p>Za podanie konsekwencji – 1 pkt</p> <p>Przykład odpowiedzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Konsekwencją zakwaszenia jest zubożenie świata roślinnego na tym terenie. - Na glebie kwaśnej mogą rozwijać się rośliny kwasolubne. - Tworzą się siarczany potrzebne dla prawidłowego wzrostu i rozwoju roślin. 	2	
38.	<p>Za wskazanie sposobu działania leku – 1 pkt</p> <p>Przykład odpowiedzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lek powinien blokować działanie białek gronkowca służących do uwalniania żelaza z erytrocytów. - Lek może blokować ekspresję genów białek gronkowca. <p>Za określenie efektów działania leku – 1 pkt</p> <p>Przykład odpowiedzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - które to działanie przerwie dostarczenie żelaza do komórki gronkowca / zaburzenie metabolizmu /, co spowoduje unieszkodliwienie bakterii – 1 pkt <p>LUB:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Za podanie każdego dwóch sposobów mechanizmów działania leku – po 1 pkt 	2	

39.	<p>Za każde z dwóch logicznych wyjaśnień – po 1 pkt Przykłady wyjaśnień: a) Dzięki temu, że tworzą się kępy mchów, ułatwia to utrzymać wodę między roślinami. (Ułatwia to pobieranie wody przez listki) b) Dzięki bezpośredniej bliskości gametangiów ♀ i ♂ ułatwione jest zaplemnienie (zapłodnienie, przeniesienie plemników przez wodę do rodni). – 1 pkt</p>	2	
40.	<p>Za podanie prawidłowej nazwy organu – 1 pkt Modyfikacji uległy łodygi (bulwa ziemniaka i kłącze kosaćca). Za poprawne wyjaśnienie – 1 pkt Przykłady wyjaśnień: - Gromadzą materiały (substancje) zapasowe (węglowodany) (zużywane do budowy wzrostu i rozwoju tych roślin). - Obydwie łodygi ułatwiają wegetatywne rozmnażanie się tych roślin. - Kłącze kosaćca pozwala na lepsze umocowanie rośliny w glebie. - Są organami przetrwalnikowymi.</p>	2	
41.	<p>Za podanie nazwy - symetria promienista. – 1 pkt Za poprawne uzasadnienie – 1 pkt Przykład uzasadnienia: - Ukwiał jest zwierzęciem osiadłym, które musi odbierać bodźce ze wszystkich kierunków (nie może zmienić swojego położenia). - Symetria promienista ułatwia ukwiałowi (jako zwierzęciu osiadłemu) zdobywanie pokarmu i obronę.</p>	2	Nie uznaje się znaczenia symetrii promienistej w rozmnażaniu i regeneracji.
42.	<p>Za każde z dwóch poprawnych wyjaśnień – po 1 pkt Przykłady odpowiedzi: - Guczoły ślinowe produkują ślinę zawierającą substancję, która przeciwdziała krzepnięciu krwi / Guczoły ślinowe produkują ślinę zawierającą hirudinę. - Duże kieszeniowate wole ułatwia magazynowanie krwi (zmieszana z hirudina długo zachowuje świeżość – nie krzepnie).</p>	2	

43.	<p>Za wskazanie źródeł wodoru – 1 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> - Źródłem wodoru w procesie fotosyntezy roślin zielonych jest woda, a w procesie fotosyntezy purpurowych bakterii siarkowych – siarkowodor. <p>Za poprawne wyjaśnienie – 1 pkt</p> <p>Przykłady odpowiedzi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Różnica źródeł wynika z tego, że fotosynteza roślin zielonych zachodzi w warunkach tlenowych, a wymienione bakterie są beztlenowcami - w ich otoczeniu jest dostępny H₂S. - Organizmy te żyją w różnych środowiskach (tlenowe , beztlenowe). 	2	
44.	<p>Za prawidłowe uzupełnienie każdej z dwóch luk schematu – 1 pkt</p> <p>Lewa strona schematu – niski poziom ATP; prawa strona schematu – wysoki poziom ATP.</p>	1	
45.	<p>Za właściwy wybór krzywej - krzywa A – 1 pkt</p> <p>Za poprawne uzasadnienie – 1 pkt</p> <p>Przykład uzasadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ponieważ organizmy stenotermiczne są to takie organizmy, które wykazują wąski zakres tolerancji na temperaturę (których aktywność przypada na znacznie węższy zakres temperatur). 	2	
46.	<p>Za prawidłowo sformułowany problem badawczy – 1 pkt</p> <p>Problem badawczy - przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> - W jaki sposób samce konika polnego wabią samice (w okresie godowym)? - Wrażliwość samic konika polnego na dźwięki wydawane przez samca. - Czy samice konika polnego bardziej reagują na widok samca czy na jego głos? - Badanie zachowań godowych koników polnych. 	1	
47.	<p>Za prawidłowo sformułowany wniosek – 1 pkt</p> <p>Przykład wniosku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bez względu na położenie gałązki, pędy zawsze wykazują geotropizm ujemny, a korzenie – geotropizm dodatni. - Bez względu na położenie gałązki pędy i korzenie rosną w swoim naturalnym kierunku - pędy w górę a korzenie w dół 	1	
48.	<p>Za każdą z dwóch prawidłowo podaną sytuację wraz z uzasadnieniem – po 1 pkt</p> <p>Przykłady sytuacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wykrycie przestępcy – możliwość sprawiedliwego ukarania. - Uniewinnienie (oczyszczenie z zarzutów) niewinnie oskarżonych – rehabilitacja społeczna. - Ustalenie tożsamości osób zaginionych, pozabawionych pamięci – odnajdywanie rodzin. - Ustalenie tożsamości osób znalezionych martwych: ofiar działań wojennych, zamachów 	2	

	<p>terrorystycznych i katastrof – odnajdowanie rodzin, pochówek (rodziny, państwo).</p> <p>- Pomoc w ustaleniu naturalnych rodziców dzieci adoptowanych (jeżeli chcą ich poznać) – odnowienie więzi rodzinnych, scalanie rodzin.</p> <p>- Rozstrzygnięcie sporów o ojcostwo – alimenty, kontakty dziecka z biologicznym ojcem.</p>														
49.	<p>Za prawidłowo podane fenotypy dwóch osobników – 1 pkt</p> <p>a) czarny, b) brązowy</p> <p>b) Za prawidłowo zapisaną krzyżówkę – 1 pkt (AaBb x aaBb)</p> <table border="1" data-bbox="403 1536 520 1957"> <tr> <td>AB</td> <td>aB</td> <td>Ab</td> <td>ab</td> </tr> <tr> <td>aB</td> <td>AaBB</td> <td>AaBb</td> <td>aaBb</td> </tr> <tr> <td>ab</td> <td>AaBb</td> <td>Aabb</td> <td>aabb</td> </tr> </table> <p>c) Za podanie prawdopodobieństwa - 25% /0,25 / ¼ /1 - 4 osobników albinotycznych – 1 pkt</p>	AB	aB	Ab	ab	aB	AaBB	AaBb	aaBb	ab	AaBb	Aabb	aabb	3	<p>Dopuszcza się zapis krzyżówki w każdej innej formie.</p> <p>Nie uznajemy wyniku 25% przy z błędnie zapisanej krzyżówce.</p>
AB	aB	Ab	ab												
aB	AaBB	AaBb	aaBb												
ab	AaBb	Aabb	aabb												
50.	<p><u>I sposób punktacji:</u> (stosowany, gdy brak odpowiedzi na drugą część polecenia, lub jest ona błędna)</p> <p>Za zapisanie prawidłowych genotypów kobiety (II) – 1 pkt $X^D X^d$</p> <p>Za zapisanie prawidłowych genotypów mężczyzny (I, III, IV) – 1 pkt I – $X^d Y$; II – $X^D Y$; III – $X^d Y$; IV – $X^D Y$</p> <p><u>II sposób punktacji</u> (stosowany, gdy uczeń przedstawił prawidłowe uzasadnienie faktu, że daltonizm jest cechą recesywną, otrzymał tylko jeden pkt za zapisanie genotypów lub nie otrzymał go wcale).</p> <p>Przykłady prawidłowych argumentów wynikających z wiedzy ucznia – 1 pkt</p> <ul style="list-style-type: none"> - Heterozygotyczne kobiety nie są daltonistkami, lecz tylko nosicielkami tego genu. - Gdyby gen na daltonizm był dominujący, to nie byłoby nosicieli tego genu i choroba występowałaby podobnie często u mężczyzn i kobiet. <p>Uwaga: Jeżeli uczeń poda, że na podstawie analizy schematu nie można uzasadnić, że daltonizm jest cechą recesywną – 1 pkt.</p>	2	<p>Dopuszcza inne oznaczenia literowe alleli (A, a; B, b; H, h). Nawet bez ich objaśnienia.</p>												
51.	<p>Za podanie rodzaju zmienności - zmienność niedziedziczna – 1 pkt.</p> <p>Za poprawny argument – 1 pkt</p> <p>Przykładowy argument:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zmiana barwy na różową jest spowodowana przez kwasne podłoże. - Zmianę barwy kwiatów warunkuje zmiana środowiska. - Warunki (czynniki) środowiskowe wpływają na zmianę barwy kwiatów na różową. 	2													

52.	<p>Za logiczne wyjaśnienie – 1 pkt Przykłady wyjaśnień: Skuteczność oznacza: - Takie przystosowania do życia w danym środowisku, dzięki którym gatunek będzie mógł tam żyć (rozwijając się) i wydawać potomstwo. - Wytworzenie (zespołu) cech ułatwiających gatunkowi życie i przeżycie w danym środowisku.</p>	1	
53.	<p>Za narysowanie piramidy i wstawienie cyfr w odpowiednie miejsca – 1 pkt Za poprawne nazwanie 2 poziomów (w przypadku prawidłowego rysunku piramidy) – 1 pkt</p> <p>Za poprawne nazwanie 4 poziomów – 2 pkt</p>	3	<p>Podpisy poziomów w nawiasach są odpowiedziami alternatywnymi.</p>
54.	<p>Za każde z dwóch poprawne określenie uwzględniające globalne skutki wycinania lasów - po 1 pkt Przykład odpowiedzi: - Nadmierne wycinanie lasów powoduje zmniejszenie biomasy producentów (wykorzystujących dwutlenek węgla w procesie fotosyntezy), co może spowodować zwiększenie stężenia dwutlenku węgla w atmosferze. - Może to doprowadzić do wystąpienia efektu cieplarnianej.</p>	2	